

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele:
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emoric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Göb-
ger, Ekstein Bernat, Julius Le-
opold (VII. Erzsebet-közt).
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifar și Invo-
ială. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 80. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 216.

Brașov, Luni-Marti 2 (15) Octomvrie.

1907.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1907

se deschide nou abonament pe cartulul ul-
tim al anului, la care invităm pe toți amicii
și sprijinatorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni
6 coroane, pe o lună 2 coroane.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Marele duce Vladimir în România.

De câteva zile marele duce Vla-
dimir al Rusiei este oaspele Regelui
Carol și al României. Astăzi petrece
în castelul dela Sinaia. El e însoțit
de soția sa, marea ducasă și de fiii
săi. Marele duce Vladimir, e unchiul
Țarului Nicolae al II-lea, fratele țaru-
lui răposat Alexandru al III-lea, și a
venit cu misiunea specială de a in-
toarce vizita ce a făcut-o Regele Ro-
mâniei împăratului la Petersburg in-
ainte cu câțiva ani. Era bățator la ochi
că atâta timp această vizită n'a fost
intoarsă nici de Țarul, nici de un alt
membru al familiei împărătești. Nu
mai puțin ne-a fost surprins faptul, că
Țarul primind a fi naș la botezul prin-
cipelui român Neculae, a trimis ca
reprezentant al său pe prințul Dol-
goruki și nu un mare duce.

De un timp incoace s'au mai
schimbat împrejurările și raporturile
dintre curtea Țarului și curtea regală
română au devenit mai prietinoase.
La aceasta a contribuit mai cu seamă
mersul politice în Orient și poziția
însemnată și respectabilă ce-o ocupă
azi România în chestiunile balcanice.
Dovada cea mai elocventă este rolul
și conlucrarea ce au avut-o regele
Carol în conferențele miniștrilor de
externe al Austro-Ungariei și al Ru-
siei zilele trecute la Viena. Odinioară
nu era așa, și România, care în tot-
deauna a urmat o politică din cele
mai corecte și a fost un razim al li-
niștei și ordinii în orientul european,
fusesse avertisată și ea de cătră ca-
binetele din Petersburg și Viena cu
aceeași notă, care s'a trimis Greciei
și Bulgariei, cari state singure erau
vinovate de a fi produs pe atunci
turburări și nesiguranță, prejudioase
intereselor păcii europene în peninsula.

Astăzi se ține seamă cu altă
atențiune la Petersburg de România
și de curtea ei regală, ear la prânzul
de gală dat la palatul din București
marele duce Vladimir a putut să ac-
centueze fără sfială amintirile de
glorie comună a armatelor română și
rusească, amintiri ce i-lea redesteptat
călătoria sa în România și să exprime
speranța, că vizita sa va contribui a
strânge sentimentele „reciproce“ de
amiciție și recunoștință între România
și Rusia.

Este un eveniment de mare in-
semnătate politică, care nu poate fi
micșorată prin considerațiunile la si-
tuațiunea mai strămtorată a Rusiei
în urma războiului nenorocit cu Ja-
ponezii, și a turburărilor și mai ne-
norocite dinăuntrul imperiului său.

Ori cât de mult a suferit Rusia
în urma acestor dezastre, ea rămâne
tot împărăția cea mare și puternică,
care fiind vecină cu mica Românie,
este în interesul acesteia din urmă
să caute a trăi în pace și în bună
prietinie cu ea. Dar, cum se pre-
zentă pentru moment situațiunea
politică după conferințele Regelui Ro-
mâniei cu miniștrii de externe Aeh-
reuthal și Isvolsky, Rusia însăși caută
astăzi sprijinul României în politica
sa orientală, cu deosebire în acțiunea
ce-o desfășură în comun cu Austro-
Ungaria pentru a ajunge la o solu-
țiune mai durabilă a chestiunii re-
formelor în Macedonia.

Este prin urmare vizita marelui
duce Vladimir semnul unei bune in-
toarceri în situația politică a Româ-
niei, ceea ce însă nu dispensează pe
Regele și bărbății ei de stat condu-
cători de a fi, și în viitor ca și 'n
trecut, cu ochii în patru la tot ce
se petrece în lumea mare și între
vecinii puternici și dincolo de Dunăre.

Constituirea biroului dietei. — În șe-
dința de Sămbătă a dietei s'a constituit
biroul pentru noua sesiune parlamentară.
Vicepreședinți au fost aleși deputații Stefan
Rakovsky cu 124 voturi și Navay cu 118, iar
notari deputații Csizmadia, Hammersberg,
Hencz, Popovici (croat), Raisz, Szentkiraly,
Thoroczka, Vertan și Zlinsky. Majordom
a fost ales dep. Leszkay. Deputații croați
au votat cu bile albe, iar deputații națio-
nașiști s'au abținut dela votare.

Viitoarea ședință a dietei se va ținea
Miercuri.

Soartea școalelor românești în secolul al XX-lea.

I.

Anul 1907 a fost fatal pentru popo-
rul român, din Ungaria. Dar, care an, nu
a fost fatal, din șirul anilor de suferință?

1907 este unul din cei mai negrii ani
pentru noi, căci în primăvara acestui an, s'a
pus în lucrare o nouă campanie contra șco-
lelor noastre. Deputații activiști ai românilor,
au susținut în dietă o luptă destul de in-
focată; ei au suferit mult dela aceia, cari
mai bine ar fi ascultat orice, numai ce au
ascultat — să nu fi ascultat!

S'a sculat întreaga Românie și a
protestat, — însă proiectul de lege n'a ră-
mas proiect, ci s'a făcut lege.

Români — prin 1879, când s'a adus
legea, ca în școalele populare confesionale
să se învețe ungurește, au cugetat, poate
că aceasta va fi ultima lege în astă pri-
vință; au cugetat, poate, că cu aceasta
lege se va pune limită ingerinței celor de
la cărmă în afacerile interne ale școalelor
susținute de popor?

Sed, alea facta erat!...

Ei n'au știut, că aceste legi, sunt nu-
mai preliudii altor legi, mai grele, mai în-
greunătoare pentru școala confesională...
Ei n'au socotit, că natura, va să poată face
în Ungaria și salturi mortale, precum a
făcut chiar cu legea nouă pentru școale
din anul acesta, care asemenea poate să
fiă numai un al doilea preliudiu pentru
alte legi, pentru altă lege?

Cei dela cărmă au adus legea. Ce să
facem acum noi; ce să facă acum Româ-
nul; cum, pe ce bază să stea, în fața a-
cestei legi?...

Căci: Școala să ți-o lași, ar fi cea
mai mare rușine, și tot trecutul poporului
român de 18 secole s'ar îngropa în mor-
mântul disprețului și al nedemnității; —
ear școala să ți-o susțini întru toate, după
prescrisele legii nouă, e greu; e prea greu,
pentru un popor sărac, pentru sătulețe
mici fără fonduri, fără avere. E greu, prea
greu, să o susțini cu sat sărac și cu oa-
meni săraci.

Din două rele, — vei alege pe cel mai
mare și mai jignitor, — sau vei alege pe
cel mai mic — și mai suportabil?

Să ți lași școala, cu care ai trăit zeci
de ani; — școala, o tradițiune națională
și o pepinieră pentru edemțiunea slujito-
rilor altarului; — școala, un leagăn și o
mamelă pentru pruncii, cari vreau să fiă și
ei, ce au fost tata și mama lor; — școala,
strugurul vieii românești: O, par'că e im-
posibil! — Și chiar și renegații ar tresări,
când aceasta supozițiune ar deveni faptă!

Să o susțini mai departe, să arăți că
poporul român, trece la ordinea zilei peste
toate evenimentele furtonoase, — că el tot
el e, — și tot el rămâne oriunde și oricând.
O, aceasta ar fi răul cel mai mic; — ci
greu este să stai pe lângă el, greu este
să-l poți înfrunta, mai cu seamă în timpul
prezent, care timp ne-a aflat nepreparați,
neorganizați; săraci, fără fonduri, fără a-
vere, fără popor rustic, cult și deșteptat.
Și apoi iarăși, din nedeșteptarea po-
porului țaran, — sinistrua consecuență: «El
nu poate fi, decât ceea ce este!» Și în acest
stadiu, el e în stare să facă multe nărozii,
atunci când i se cere să plătească la popă
și la învățator, mai mult decât poate da,
ori decât vrea să dea.

De unde, în situațiunea prezentă:

Cum mai putem noi sta în fața po-
porului, — când pe terenul, să zicem de sa-
larizare învățătoresc, natura și-a făcut sal-
turile sale; când: — dela 150 fl. ori 200 fl.
cu cari în genere se plăteau învățătorii
până pe la anii 1890 și cari învățători,
încă știa să învețe destul de bine, mai
cu seamă veterani din școala lui Petri,
câți adică mai erau în viață; apoi cei din
școala lui Pop Ștefan și Solomon-Mun-
teanu dela Blaj; cei din școala lui Popescu
dela Sibiu și cei din școala lui Borgovanu
dela Gherla, — s'a urcat salariul la 300 fl.
plus, cvincevalul de 50 fl., — un ce în-
greunător pentru bieții români — țărani
din sătulețe cu câte 50 familii, ori 300
suflete.

Și astăzi?

Cum să stăm astăzi, cum mai putem
noi sta astăzi în fața poporului, predicân-
du-i și perorându-i să-și susțină școala,
când legea nouă prevede pentru învăță-
torul confesional de două ori atâta danii,
atâta leafă din chimirul bietului om din mi-
sera plebs contribuens?

Da, căci ministrul a voit să aibă
plată bună acești »pioneri de cultură«,
precum i-a numit el pe învățătorii din
Ungaria.

Cum vom mai sta astăzi în fața po-
porului; cum se poate lua acest popor cu
buna și să-l încurajăm, — când, după cum
se știe, mulți învățători chiar jubilează
din aceasta cauză și văd o auroră de aur
zâmbitoare sorții lor, cari poate ar vrea
ca școala lor confesională să devină de
stat și ei dimpreună cu acea școală să de-
vină învățători de stat?

Este trist adevăr acesta; dar în
timpuri triste adevărurile triste, trebuie să
se spună!

Cum vom putea să ținem astăzi pe
popor lângă școala sa, când el are în ve-
cinătate și la îndemână atâtea școli de
stat, la car' trimițându-și copiii, n'are să
plătească nimic? Și nu puțină putere își
trebuie, ca să poți reține pe cineva de a
primi un dar ce i-se face.

Este deci grea, de tot grea cererea,
ce l'a ajuns azi pe poporul român în viața
sa școlastică; și e prea penibilă situa-
țiunea, în care se află situațiunea agra-
vată prin legea nouă școlastică, care să
nu credeți că e productul anului acestuia,
— ea 'și are sorgintea în vremile de mai
'nainte, cu mult; și a început a se naște
în anii 1848, când se striga: »Minden
ember legyen ember és magyar!«

De ce și din cari cauze acea idee de
lege, nu și-a putut ajunge stadiul puber-
tății până acum — o știe fiecare foarte
bine!

Și l'a ajuns tocmai la începutul se-
colului al XX-lea!!!

Ce joc al timpului, ce ironie a sorții!!!

II.

Inteligența noastră, câtă o avem, nu
va ajunge nici-odată să-și facă o idee ade-
vărată despre tabloul românismului rustic
dela sate. Ea așteaptă mult dela poporul
țaran, care în timpii trecuți abia a putut
să plătească o leafă de 200—300 fl. învâ-
țătorului, pe când această plată a fost în
stare totuși să-o dea.

Adecă poporul țaran, îndărjit și sub
influența neștiinței, n'a dat nici ceea ce a
putut. Cum pentru Dumnezeu va da el
acum, ceea ce nu poate să dea și în multe
locuri îi este în adevăr absolut cu nepu-
tință? Va să zică, epilogul și corolariul
este, că poporul nostru țaran în genere a
privit școala de o sarcină, care în alte
imprejurări i-a fost ușoară de purtat, ear
acum este pentru dânsul o cruce grea,
crucea cea mai grea!

Va sui el cu această cruce muntele
Golgotha și în caz, că n'ar putea să o ducă,
i-va veni în cale vre-un Simon Cireneul,
care să-i ducă baremi câțva timp crucea
și balastul, ce-l apasă?

Lumea română, ori cum și cum, e
dedată — un păcat vechiu — a se lăsa,
între altele, în mâna sorții:

— dar, mă las în mâna sorții
— ea-a vrea bunul Dumnezeu!

și a nu fi scrupuloasă față cu relele pre-
zintului — sarcofagul viitorului...

Avem și noi, mai multe și varii in-
stituțiuni și Asociațiuni. N'avem însă Aso-
ciațiuni pentru fibrele și nervii poporului,
care constituie românismul. N'avem Aso-
ciațiuni pentru sate, sau cum le-ar zice
Nemții »țărănești«, care să aibă de a face
numai cu trebile ori elementele directe și
immediate, ce sunt în sânul lui; cu școala,
biserica și educațiunea sa etică și națio-
nală. Nu avem fonduri religioase și nu
avem fonduri școlastice.

N'avem și n'am făcut nimica în
trecut pentru viitorul școalelor. Am ținut
tot mereu poporul nostru de isvor nese-
cat, de lada lui Midas și a lui Lucul, din
care să tot scoată și să-și plătească das-
călii și preoții, cari în prezent încearcă și
ei o luptă pentru existență destul de
amară.

N'avem și n'am făcut nimica, căel
farii românismului și capii școalelor și ai
bisericeilor, au uitat prea lesne de ceea-
ce a zis Simeon Bărnuțiu în 3 (15) Maiu
la Blaj; — au uitat, că a devenit faptă
uniunea adecă fuziunea Ardealului cu Un-
garia, prin ce s'a aflat cuiul lui Arhi-
mede, ca să se poată face aceea, ce s'a
dorit mai înainte, și ce astăzi se și face.

Și acum? Et nunc? Stăm și ne căim,
dacă am fost optimiști, dacă n'am învățat
istorie; dacă n'am cunoscut mai bine țara
și lumea.

Din contră, având la îndemână, strânsă
comoara din zile bune pentru zile negre
am răspunde primejdiei cu adagiul creștin,
»Quod bene vertat milissimus Deus!« Ear
poporului i-am zice în ton imperial: »I
bone, quo virtus tua et natura te vocat!«

Mai marii bisericilor și ai școalelor,
consistoriile eparhiale, fiind și ele ori cum
și cum o vîrstare a lumii psihice româ-
nești, ce să facă alta, decât să se supună

Concertul
celebrului virtuos pe vioară
KOCIAN
va avea loc
Marti, în 15 Octomvre l. c.
în sala cea mare a Redutei.
(4-5.)

Se caută
un tânăr absolvent
al școalei comerc. sup. Oferte însoțite de Certificate, Actul de botez și fotografia a se înainta sub „Practicanț” la Administrația acestui ziar.
(3030,4-3.)

Nr. 11327/1907.

Publicație de licitație oficioasă.

În scop de a se încasa contribuțiile neplătite la vreme restanțele de dare, aruncuri, contribuțiune la fondul bolnavilor cercual precum și darea divină conform dispozițiilor §§-lor 67-74 din Art. Legi XLIV. din 1883 am ordonat a se ținea licitațiune publică pentru vânzarea obiectelor zălogite.

Locul ținerii licitațiunei:

In ziua I-a de licitație:	Ziua și oara:	In ziua a II-a de licitație:	Ziua și oara:
In Brassó Piața Francisc Iosif (Târgul mare, înaintea Depotului de pom- pieri)	La 16 Octomvrie 1907, dela 9 oare a. m. până la 5 oare p. m.	In Brassó Piața Francisc Iosif (Târgul mare, înaintea Depotului de pom- pieri)	La 17 Octomvrie 1907, dela 9 oare a. m. până la 6 oare p. m.

Descrierea obiectelor zălogite:

1. Mobile de casă	in valoare de cor. 2500.— f.
2. Obiecte mărunte, service de bucate	” ” ” ” 300.— ”
3. Animale de casă (cai, boi, vaci, viței)	” ” ” ” 2500.— ”
4. Clavir	” ” ” ” 900.— ”
5. Calească, cară, cară de transport	” ” ” ” 900.— ”
6. Hamuri de cai	” ” ” ” 300.— ”
7. Ciasuri și icoane	” ” ” ” 100.— ”
8. Mașină de sfredelit, ilcu ș. a.	” ” ” ” 192.— ”

Condițiile de licitație:

- În ziua I-a de licitație se vor pune în vânzare toate obiectele zălogite, al căror preț nu trec peste 100 cor. vânzându-se în orice caz și sub prețul de estimare, dacă se vor oferi pe ele cel puțin 3/4 din prețul de estimare.
 - La a II-a zi de licitație se vor vinde toate obiectele zălogite fără considerare, dacă se ofere pe ele chiar mai puțin ca 3/4 parte din prețul de estimare, putând a le cumpăra acela, care a oferit mai mult.
 - Prețul de cumpărare are a se depune îndoit în bani gata.
- Brassó, în 7 Octomvrie 1907.

(2025,3-3.)

Oficiul de dare orășenesc.

W. ZI. 2325/907.

Publicațiune.

Casa și grădina a minorenților Wilhelm și Franz Niemandz, situată în Brașov, Brașovul-vechiu, Strada de mijle Nr. 44, introduse în Cărțile funduare din Brașov 1011 Num. top. 1272, 1273 **se vinde** pe cale de licitațiune orală, și totodată pertractare de oferte în scris **Mercuri în 22 Ocrombre 1907, la 9 oare a. m.** în cancelaria oficiului orfanal orășenesc, Strada Porții nr. 63, etagiul II. celor ce vor oferi mai mult.
Oferte în scris timbrate cu tim-

bru de 1 coroană și provăzute cu Vadum de 1400 cor. se pot preda până în 22 Octomvrie 1907 la 9 oare a. m. conducătorului oficiului scaunului orfanal orășenesc, unde se pot vedea și condițiunile de licitație.

Din sedința Scaunului orfanal al orașului liber reg. Brassó, ținută în 28 Septemvrie 1907.
(3022,3-3.)

Vite nobilitate
liferează cu garanție, asortiment bogat de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:
Prima Pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava.
Proprietar, FR. CASPARI, Medias (Ardeal).
Cereți Catalogul prețurilor!
Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie se poate convirge, înainte de a comanda de soliditatea firmei adresându-se verbal sau în scris la vreo persoană cunoscută.
(3012,4-47.)

AMERICA
Plecare din HAVRE în fiecare Sâmbătă, din VIENA în fiecare Marti.
Bilete de drum pe
Linia franceză
Bilete de drum pe
Căile ferate americane
în ori și care stațiune
cu prețuri originale.
Informații mai de aproape **gratis și franco** numai pe
Linia franceză
Wien IV. Wiener-Gürtel 16
(gegenüber der Süd u. Staatsbahn).
A se observa acurat adresa.
(3029,2-6.)

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC
a lui MUSCHONG din Baia Buziaș
— modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de
ACID CARBONIC
natural, chemic foarte curat, fluid din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaș renumite în toată lumea, pentru fabricarea de apă gazoasă, cărciumarilor, și alte scopuri industriale.
Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial și puțin spornic.
Serviciu demn de încredere și conștientos!
Apă minerală și apă vindecătoare
în sticle de 1/4 și 1/2 litre.
Cu succes miraculos la suferințe de inimă, rinichi și bășică.
Apă de masă de rangul întâiu!
Informații se dau cu plăcere din partea
Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versand in Buziasfürdő.
Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIASFÜRDÖ. — Inter. Telef. 18.

O recerintă a frumsetei este
Teintul frumos.
Damele îl pot conserva prin folosirea a miraculoasei
MARGIT-CREMA
a lui FÖLDES.
MARGIT-CRÈME este un cosmetic cu deosebire fin și plăcut, care netezește fața în scurt timp, face pielea moale ca catifeaua, în 10-20 zile. Dispare cu desăvârșire piștrui, petele de ficat și orice necurătenie a feței.
O particularitate avantagioasă a Crèmei este că nu face pielea lucie ca alte crème, din contră dispare lustrul, se poate folosi peste zi. Avantagiul principal că nu conține argint viu sau plumb.
Prețul unui borcan mare 2 cor., borcan mic 1 cor. Margit Pasta de dinți 1 cor. Apă de obraz 1 cor.
Se capătă în toate farmaciile și droguerii.
Producător: CLEMENS v. FÖLDES, farmacist în Arad.
Comande de 6 cor. să trimit franco.

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Târgul Inului Nr. 30.
Acest stabiliment este provădut cu eele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:
IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și color.
CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE
STATUTE.
FOI PERIODICE.
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.
PROGRAME ELEGANTE.
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.
ANUNȚURİ.
REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.
BILANȚURİ.
Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
Couverts, în toată mărimca.
TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
PREȚURİ-CURENTE și DIVERSE BILETE DE INMORMENTARI.
Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la
Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.
„Gazeta Transilvaniei” cu numărul à 10 fl. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoții.